

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Sundheds- og Ældreudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 1. november 2017
Kontor: Straffuldbyrdeskontoret
Sagsbeh: Krestina Kilsholm Jørgensen
Sagsnr.: 2017-0032/37-0005
Dok.: 543237

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 3 (Alm. del), som Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har stillet til justitsministeren den 5. oktober 2017. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Stine Brix (EL).

Søren Pape Poulsen

/

Anders Aagaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 3 (Alm. del) fra Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg:

”Ministeren bedes oplyse, hvorledes ministeren mener, at Retslægerådets vurderinger lever op til kravene i EMRK (Den Europæiske Menneskerettighedskonvention) artikel 3?”

Svar:

Det fremgår af artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), at ingen må underkastes tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Bestemmelsen er absolut og tillader ikke nogen undtagelser.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har flere gange haft lejlighed til at tage stilling til, om anvendelse af tvang over for personer, der er berøvet deres frihed, herunder i form af tvangsmedicinering eller tvangsfiksering af psykisk syge personer, udgør en krænkelse af EMRK artikel 3.

I sagen *Herczegfalvy mod Østrig*, dom af 24. september 1992, havde klageren, som var frihedsberøvet på grund af sin mentale tilstand, bl.a. modtaget tvangsmæssig lægelig behandling, tvangsfodring og været tvangsfikseret i omkring 14 dage. Det fremgår af sagen, at klageren havde fremsat trusler om vold samt dødstrusler mod personalet, og at han på den baggrund blev tvangsfikseret. Menneskerettighedsdomstolen udtalte, at den følelse af mindreværd og magtesløshed, som er typisk for patienter, der er indespærret på et psykiatrisk hospital, kræver, at Domstolen foretager en særlig indgående prøvelse af, om konventionens krav er overholdt. Domstolen udtalte endvidere, at selv om det er overladt til de lægelige myndigheder at afgøre på grundlag af anerkendte lægelige standarder, hvilken terapeutisk metode der skal benyttes, om nødvendigt med magt, for derved at bevare den fysiske og mentale sundhed for patienter, der er helt ude af stand til at træffe egne beslutninger, og for hvem myndighederne derfor er ansvarlige, har sådanne patienter alligevel krav på den beskyttelse, der følger af EMRK artikel 3. Domstolen udtalte herudover, at selv om anerkendte medicinske principper er afgørende, og en behandling, som er behandlingsmæssigt påkrævet, ikke kan anses for at udgøre umenneskelig eller nedværdigende behandling, er det Domstolens opgave at påse, at den medicinske nødvendighed er godtgjort på tilstrækkelig vis. Der henvises til præmis 28 og 82.

I sagen Bureš mod Tjekkiet, dom af 18. oktober 2012, bemærkede Menneskerettighedsdomstolen, at det fulgte af både tjekkiske og internationale retningslinjer, at tvangsfiksering kun må anvendes i særlige tilfælde som en sidste udvej, når det er eneste tilgængelige middel, som kan forhindre umiddelbar og nærliggende skade på patienten selv eller andre, jf. præmis 95. I overensstemmelse med disse retningslinjer fandt Domstolen, at tvangsfiksering er en alvorlig foranstaltning, som altid skal kunne retfærdiggøres med hensynet til at forhindre nærliggende skade på patienten selv eller omgivelserne og desuden være proportional med dette hensyn, jf. præmis 96.

Som det fremgår af udtalelsen fra Retslægerådet, som er gengivet i den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 2 (Alm. del) fra Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg, udtaler Retslægerådet sig på baggrund af de spørgsmål, der konkret bliver stillet, hvilket oftest er, om det var lægeligt indiceret at anvende fiksering i et givent tidsrum. Afgørende for, om en konkret tvangsfiksering er lægeligt indiceret i et givent tidsrum, er ifølge udtalelsen oftest, at der foreligger en nærliggende fare for, at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide skade på legeme eller helbred, og at tvangsfiksering er nødvendig for at afværge denne fare. Retslægerådets udtalelse afgives på baggrund af en samlet vurdering af risikoen for voldelig adfærd ud fra de i sagen foreliggende oplysninger i de lægelige akter, herunder patientens adfærd umiddelbart forud for fikseringen samt patientens tilstand i fikseringsperioden. Retslægerådet anser det ikke som sin opgave at tage stilling til den bevismæssige værdi af sagens oplysninger og tager alene stilling til, hvorvidt en konkret tvangsfiksering har været nødvendig, når de foreliggende oplysninger i sagen lægges til grund.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de momenter, som Retslægerådet har oplyst, at rådet lægger vægt på i forbindelse med en udtalelse om, hvorvidt en tvangsfiksering er lægeligt indiceret, er i overensstemmelse med EMRK artikel 3.